

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Gymnázium Pavla Horova, Masarykova 1, Michalovce 07179
4. Názov projektu	GPH - Reserata pro Futuro
5. Kód projektu ITMS2014+	312011U411
6. Názov pedagogického klubu	Klub učiteľov geografie
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	PaedDr. Jozef Sibal
8. Školský polrok	september 2021 – január 2022
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	https://gphmi.sk/gph-reserata-pro futuro/

10.

Úvod:

Stručná anotácia

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Zámerom písomného výstupu je v rámci témy: geografická analýza Michaloviec navrhnuť a stručne charakterizovať prírodné zaujímavosti v okrese Michalovce, ktoré môžu byť cieľom geografických vychádzok a exkurzií.

klúčové slová: exkurzia, vychádzka, náučný chodník, chránená krajinná oblasť, chránený strom, mobilné aplikácie, Google maps, Google Earth

Jadro:**Popis témy/problém**

Téma: Geografická analýza mesta Michaloviec, prírodne zaujímavé lokality

Problém: Ponuka geografických vychádzok a exkurzií v Michalovciach a jeho okolí, ako jedna z organizačných foriem vyučovania geografie.

V pedagogickej praxi sa spravidla robí rozdiel medzi vychádzkou a exkurziou.

Vychádzka predstavuje organizačnú formu vyučovania, ktorá sa realizuje v prírodnom prostredí v kratšej časovej jednotke (1,5 – 3 hod.).

Exkurzia je náročnejšia organizačná forma vyučovania, uskutočňuje sa do prírodného, výrobného alebo spoločenského prostredia. Časovo je dlhšia, môže trvať aj niekoľko dní. Pojmovo však medzi nimi niet podstatného rozdielu.

Pri uskutočňovaní vychádzok a exkurzií sa uplatňuje celý rad vyučovacích metód, ako je praktická činnosť, pozorovanie, vysvetľovanie, rozhovor, riešenie samostatných prác, práca s IKT, zber prírodnín, údajov a pod. Vychádzky a exkurzie v krajine konáme za tým účelom, aby sme objavili niektoré geografické zložky v súvislosti s učivom. Využívame pri nich mobilné aplikácie, ktoré poskytujú užívateľom podobné služby, ako napr. osobný počítač. Aplikácie sú malé softvéry s obmedzenými a oddelenými funkciami.

V súčasnosti je toľko aplikácií, že ich využívame vo všetkých oblastiach ľudského života. Zahŕňajú nielen geografiu, ale aj históriu, ekonómiu, vedu, zdravie, techniku, cudzie jazyky, atď. Niektoré prepájajú viacero oblastí. Príkladom sú napr. Google maps, Google Earth, mapy cz, hiking sk.

Na našej škole pravidelne organizujeme vychádzky a exkurzie a tým podporujeme zážitkové vyučovanie. Vyberáme vhodný typ lokality pre poznávanie a chápanie geografických súvislostí v krajine. Študenti si tu overujú svoje teoretické vedomosti, praktické zručnosti a telesnú zdatnosť. Pobytom v prírode si utužujú zdravie i medziľudské vzťahy.

Vo všeobecnosti je dôležité posilňovať vzťah žiakov ku geografii aktívnym poznávaním a osobnou skúsenosťou.

Príklady lokalít vhodných na vychádzky a exkurzie**Park Kerta v Michalovciach**

Na území mesta Michalovce je jeden z najvzácnejších stromov dub letný (*Quercus robur*). Rastie neďaleko vodného toku Laborca na ulici Grófa Antala Sztárayho. Jeho mohutná koruna je rozložená v parku Kerta, ktorý patrí k najstarším miestam v meste. Výsadba parku Kerta prebehla v polovici 19. storočia. Vek vzácneho duba je približne 370 rokov, výška 25 metrov. Obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou je 642 cm. Dub má mohutný vzrast a nepravidelnú košatú korunu. Park je súčasťou pamiatkovej zóny, ktorej územie tvoria dva kaštiele s príslušnými hospodárskymi budovami a areálom Rímskokatolíckeho Kostola Narodenia Panny Márie. Park bol majetkom rodiny Sztárayovcov.

Kostru parku tvoria domáce listnaté dreviny, doplnené skupinami introdukovaných exotických listnatých a ihličnatých drevín. V parku sa nachádza asi 60 exemplárov vzácných a zaujímavých druhov drevín. V parku možno obdivovať agát biely, dub bukovitý, dub letný, dub zimný, dub

cerový, dub šarlátový, zriedkavý dub žltkastý, jaseň štíhly, jaseň americký, javor mliečny, javor horský, javor poľný. Početne sú zastúpené lipa veľkolistá, ľaliovník tulipánokvetý, pagaštan konský, orech čierny, brest hrabolistý, platan javorolistý. Ihličnanov je v parku menej, nachádzajú sa tu smrek obyčajný, tis obyčajný a sofora japonská.

Park v kaštieľnom areáli Strážske

Park v Strážskom bol založený koncom 19. storočia. Je to typický feudálny park, ktorý sa vyznačoval značným zahustením porastov a väčším podielom exotických drevín. Park je rozlohou najväčším mestským parkom v okrese Michalovce (vrátane okresu Sobrance) a má výmeru 14,80 ha. Do roku 1994 bol chráneným parkom.

Okrem súvislého porastu cesnaku medvedieho a viacerých dendrologicky cenných jedincov sa v ňom nachádza skutočná rarita – zvyšky topoľa bieleho (*Populus alba*). Topoľ biely mal dňa 14.7. 1998 vo výške 130 cm priemer 401 cm, obvod 12,60 m. Vek sa odhadoval na 200 rokov. Keďže strom presiahol svoju životnosť bol zo zdravotných dôvodov v apríli 2019 spílený. Druhý mohutný topoľ biely má vypočítaný priemer 300 cm. V parku je nádherný exemplár pagaštanu konského (*Aesculus hippocastanum*) – najmohutnejší v okrese. Proti mrazom a exhalátom je odolný. Buk lesný (*Fagus sylvatica*), ako dominantná drevina lesných porastov pohoria Vihorlat a Popriečny sa prezentuje v parku ôsmimi exemplármi, pričom šesť z nich má prsný priemer 100 cm a viac. Javor poľný (*Acer campestre*) vyniká mohutným kmeňom a korunou. Lipy sú najpočetnejšie zastúpené v južnej časti parku. Najmohutnejšia lipa malolistá (*Tilia cordata*) má prsný priemer 140 cm. Veľmi zaujímavý je výskyt beztrňovca dvojdomého, ktorý sa v parku rozmnožuje zo semena, teda prirodzeným zmladením. Z ihličnanov vyniká dekoratívnymi vlastnosťami borovica lesná – sosna. Okrem spomínaných drevín rastie v parku jaseň štíhly, hrab obyčajný, viac druhov topoľov, vysadených do prísnych geometricky usporiadaných radov, smrek pichľavý, viaceré druhy tují a cypruštekov.

Dendrologický park s cudzokrajnými stromami v Pavlovciach nad Uhom

V Pavlovciach nad Uhom rastie v miestnom parku orech, ktorý má 205 rokov a výšku 25 m. Orech rastie v parku, ktorý obkolesoval kaštieľ rodu Barkóciocov. Z kaštieľa dnes stojí už len panská jazdiareň. Strom je jedným z dvoch vysadených exemplárov, ktoré dal v polovici 19. storočia vysadiť gróf Barkóci a prežili aj budovu kaštieľa. Park s rozlohou 14 hektárov, aj budova panskej jazdiarne, sú dnes evidované ako NKP (národné kultúrne pamiatky). V celom parku (19,89 ha) možno nájsť okrem iných i tieto druhy drevín: lipa, dub, javor, hrab, jaseň, platan, pagaštan, hloh, lieska, vtáčí zob, moruša, báza čierna, brest, vĺba, brečtan a čremcha.

Rakovec nad Ondavou

Najcennejšou prírodnou pamiatkou v obci Rakovec nad Ondavou je dub letný (*Quercus robur*). Je to druhý najhrubší a najstarší dub letný na území Slovenska. Predpokladaný vek tohto majestátne pôsobiaceho stromu je približne 550 rokov, výška 28 m, obvod kmeňa 740 cm. Obyvatelia obce ho nazývajú aj „svätý dub“. Ide o miesto modlitby. Na kmeni stromu je umiestnený malý oltárik s obrazom Matky ustavičnej pomoci. „Svätým“ je tento dub označovaný preto, lebo ho v minulosti dvakrát vysvätili miestni farári. Prvýkrát sa tak stalo ešte

počas druhej svetovej vojny, keď chceli pýchu Rakovca údajne spáliť nemeckí vojaci. Ukázalo sa to vtedy ako jediný spôsob záchrany tohto stromu. K ďalšiemu vysväteniu duba došlo až v roku 1991, krátko po tom, čo do jeho poškodeného kmeňa naliali približne 20 kubíkov betónu a umiestnili asi jeden a pol tony železa.

Strom stojí na mieste bývalej grófskej záhrady. Pozemok je dnes súčasťou areálu Domova sociálnych služieb. V tomto areáli, ako aj na pozemku neďalekej ZŠ sa vyskytujú ešte ďalšie zaujímavé stromy. Majú vek 300-350 rokov.

Náučný chodník Vtáčím rajom

Ornitologicky zameraný náučný chodník sa nachádza v severovýchodnej časti Východoslovenskej roviny pri Senianských rybníkoch v tzv. senianskej depresii pri sútoku Čiernej vody a Okny. Zasahuje do okresov Michalovce a Sobrance. Chodník spája štyri obce: Senné, Iňačovce, Blatné Remety, Blatná Polianka. Medzi nimi vybudovali v 70. až 80. rokoch 20. storočia sieť rybníkov. Z nich je 26 chovných a jeden je mimoprodukčný. Tento, ležiaci najsevernejšie zo všetkých, tvorí so svojim východným a severným okolím NPR Senianske rybníky. Hlavnými chovnými druhmi rýb sú: kapor, amur, tolstolobik, sumec a štika. Okrem rybníkov sa v území nachádzajú rôzne typy mokraďí (močiare, kanály, podmáčané lúky, staré ramená potokov) a pomerne veľké plochy zachovalých lúk a pasienkov. Toto výnimočné prostredie sa stalo hniezdiskom či oddychovým miestom pri migrácii takmer tristo druhov vodných vtákov – vtáčím rajom. Hniezdia tu napríklad vzácne volavky purpurové, buciak veľký i chriašť malý. Na ostrovoch hniezdia chavkoše nočné i kormorány veľké. Koncom apríla môžeme pozorovať rodinky husi divých. Najbežnejším dravcom je kaňa močiarna, ale vyskytuje sa tu aj orliak morský. Počas jarnej migrácie sa na okolitých lúkach a poliach zastavujú desaťtisíce žeriavov popolavých. Vyskytuje sa tu aj lyžičiar biely, druh podobný volavke. V závislosti od počasia a potravy tu v porastoch pálky hniezdi 5 - 35 párov. Ide o jedinú pravidelne osídlenú hniezdnu kolóniu na Slovensku. Hniezdia tu aj desiatky volaviek popolavých, beluš veľkých i malých. Pozorovať tu možno všetky druhy u nás sa vyskytujúcich kačíc. Medzi veľmi vzácne patrí potápka čiernokrká, ktorá je viazaná na hniezdne kolónie čajok smeživých. Dĺžka chodníka je 15 km, nadmorská výška na začiatku chodníka 100 m.n.m. Bol otvorený v roku 2008 a je vhodný na terénne vyučovanie. Patrí do chráneného územia – NPR Senianske rybníky. Súčasťou NCH je niekoľko pozorovateľní, ktoré sa využívajú okrem iného na pozorovanie prilietavajúcich žeriavov koncom marca. Na trase je desať významných bodov na zastavenie:

1. História obce Iňačovce
2. Veľká mapa územia
3. Zrekonštruovaná vahadlová studňa
4. História pastierstva v kraji
5. Vyhliadková veža
6. Druhy vtáctva v lokalite

7. História rybárstva v kraji
8. Prínos veľkých lúk pre prírodu a ľudí
9. Historický kaštieľ Senné
10. Obec Senné

Náučný chodník nie je nutné absolvovať vcelku, ale možno kombinovať viaceré na seba nadväzujúce zhruba 2 km dlhé úseky.

NPR Senianske rybníky na Východoslovenskej rovine juhozápadne od Sobraniec vznikla v roku 1955 na ochranu vzácnych vodných biocenóz a vodného vtáctva a ako významná oddychová lokalita na migračnej trase vodného a pobrežného vtáctva. Rezervácia je zároveň územím európskeho významu a leží v rámci rozsiahlejšieho chráneného vtáčieho územia Senianske rybníky (obe sú súčasťou sústavy Natura 2000) a je tiež mokradťou medzinárodného významu (ramsarská lokalita) Senné rybníky.

Oborín - Náučný chodník Vodná zážitková cesta

NCH Vodná zážitková cesta, vybudovaný v rokoch 2017 – 2019 v rámci projektu: „Realizácia vodnej zážitkovej cesty po rieke Bodrog a jeho prítokoch“, informuje návštevníkov o charakteristikách územia Latorice, Bodrogu a ich prítokov. Vede cez bažiny mŕtveho ramena rieky Laborec s mostíkmi ponad vodu v južnej časti katastra obce Oborín. Cieľom bolo vytvoriť chodník zážitkového multižánrového charakteru, ktorý kombinuje prvky pešej turistiky, cykloturistiky, zábavných atrakcií, rôznych foriem edukácie v prírode a využitia netradičných spôsobov prepravy (na konci chodníka je malý prístav, od ktorého premáva v sezóne výletná loďka).

Patrí do CHA (chránený areál) Oborínske jamy, ktorý je súčasťou CHKO Latorica. Nadmorská výška na začiatku chodníka je 100 m.n.m. Pozdĺž náučného chodníka sú rozmiestnené informačné tabule, na ktorých sú informácie o chránených živočíchoch a rastlinách, ktoré sa nachádzajú v území Chránenej krajinej oblasti Latorica a v Chránenom vtáčom území Medzibrožie a na území európskeho významu Oborínske jamy, ako aj svet vodných živočíchov pozdĺž toku riek Laborec a Latorica. Na trase sú tieto štyri informačné panely:

1. Vstupná brána, obec Oborín
2. Mŕtve rameno Laborca
3. Rozhľadňa Oborín
4. Prístav

NCH je bez prevýšenia a jeho dĺžka je 3 km s drevenou lávkou (600 m) a rozhľadňou na pozorovanie vtáctva. Obec Oborín ponúka plavbu loďou po rieke Laborec. Ďalej je možnosť vypožičať si bicykle a prejsť sa po cyklistickom chodníku, či navštíviť múzeum – Vidiecky dom Oborín. Vodná zážitková cesta je prepojená s Tokajskou oblasťou v Maďarsku.

Záver:**Zhrnutia a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov***Odporúčania pre členov Klubu učiteľov geografie:*

Cieľom písomného výstupu je inšpirovať učiteľov pri organizovaní vlastných geografických vychádzok a exkurzií v regióne okresu Michalovce. Vhodné je pri ich realizáciách využívať aj rôzne mobilné aplikácie. Samotné aktivity môžu prebiehať nielen v rámci vyučovacích hodín geografie, ale aj v rámci práce krúžkov. Aj pri vychádzkach a exkurziách, podobne ako na vyučovaní v triede, rozhodujúca úloha pripadá na učiteľa. Od neho závisí nielen celá príprava a riadenie, ale aj ich vzdelávacia a výchovná činnosť. Svoje organizačné schopnosti a odbornú pripravenosť musí spájať so zložitou a mnohostrannou geografického prostredia, ktoré v nemalej miere podmieňujú učebný proces.

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	PaedDr. Jozef Sibal
12. Dátum	28.1.2022
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	RNDr. Renáta Gaľová
15. Dátum	28. 1. 2022
16. Podpis	